11/04/2021

“Η θυσία του Γρηγορίου του Ε’, η της Ελλάδος Ανάσταση”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Πατρών

Μέσα σε κλίμα εθνικής υπερηφάνειας, εορτάσθηκε στην Ιερά Μητρόπολη Πατρών, η μνήμη του Αγίου ενδόξου Εθνοιερομάρτυρος Γρηγορίου του Ε’, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Ο λαμπρός εορτασμός, στο πλαίσιο εφέτος της επετείου των 200 ετών από την έναρξη της Επαναστάσεως του 1821 και την θυσία του Αγίου Γρηγορίου του Ε’, πραγματοποιήθηκε στον Ιερό Ναό της Παντανάσσης Πατρών, όπου ευρίσκεται η ιερά Εικόνα του ενδόξου Εθνοϊερομάρτυρος και στον προαύλιο χώρο, δεσπόζει η προτομή του, κατασκευασμένη από τους συμπατριώτας του, Γορτυνίους των Πατρών.

Οι εορτασμοί, όπως κάθε χρόνο, έγιναν με την συνεργασία της Ιεράς Μητροπόλεως Πατρών και του ιστορικού Συλλόγου των εν Πάτραις Γορτυνίων,

τους οποίους ο Σεβασμιώτατος από καρδίας επαίνεσε για την τιμή προς τον συντοπίτη τους και κλέος απάσης της Ορθοδόξου Εκκλησίας, Γρηγόριον τον Ε’ και για την εν γένει αγάπη τους και αφοσίωσή τους στην Ορθόδοξη Εκκλησία και την Ορθόδοξη Πατρίδα μας.

Μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας και την ομιλία του Σεβασμιωτάτου, λιτανεύτηκε, από τον Ναό έως την προτομή του Εθνάρχου Ιερομάρτυρος Πατριάρχου, η ιερά Εικόνα του, ανεπέμφθη δέησις και κατετέθησαν στέφανοι από τους Εκπροσώπους της Περιφέρειας, του Δήμου, του Επιμελητηρίου Αχαίας, τους Προέδρους των Συλλόγων των εν Πάτραις Γορτυνίων και Αρκάδων και άλλους Εκπροσώπους τοπικών Αρχών και Φορέων.

Αναλυτικά η ομιλία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Πατρών κ. Χρυσοστόμου:

Σήμερα ποὺ ἡ Ἑλλάδα διέρχεται μεγάλη πνευματικὴ κρίση καί ποὺ τὰ ἐθνικὰ μας θέματα εὑρίσκονται σὲ δύσκολη καμπή.

Σήμερα, πού οἱ ἱστορικὲς ἀλήθειες μπαίνουν σὲ δεύτερη μοίρα ἢ κλειδώνονται μέσα στὸ χρονοντούλαπο ὡς ἀναχρονιστικές, ἢ τὸ χειρότερο ἀλλοιώνονται καὶ παραχαράσσονται μὲ ἀποτέλεσμα νὰ παραπληροφοροῦνται τὰ παιδιά μας περὶ τῶν μεγάλων γεγονότων τὰ ὁποῖα σχέσιν ἔχουν μὲ τὴν πορεία καὶ τὴν ἐλευθερία τοῦ Γένους μας καὶ νὰ δημιουργοῦνται ἔτσι ἀμβλημένες συνειδήσεις ποὺ στὸ τέλος ἐνεργοῦν εἰς βάρος τῶν πνευματικῶν καὶ ἐθνικῶν μας συμφερόντων,

Σήμερα σὲ μιά χώρα ποὺ ἐν πολλοῖςἔχει χάσει τὸν ἠθικὸ καὶ πνευματικὸ της προσανατολισμό, στεκόμαστε ἐκστατικοὶ μπροστὰ στὴ μνήμη τοῦ Ἐθνοϊερομάρτυρος Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ε΄, τοῦ γόνου τῆς ἡρωοτόκου Δημητσάνης, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου Ἀγγελόπουλου καὶ τῆς γυναίκας του Ἀσημίνας.

Γονατίζομε μπροστὰ στοὺς ἀγῶνες τοῦ μεγάλου Ἐθνάρχου καὶ πνευματικοῦ ἡγέτου τῆς δουλωμένης Ρωμηοσύνης, ὁ ὁποῖος ἀπὸ μικρὸ παιδὶ ὁραματιζόταν νὰ μεγαλώσῃ καὶ νὰ λευτερώσῃ τὴν Πατρίδα. (Παππού, ἔλεγε στόν παππού του τόν Παπα- Ἄγγελο, *«ὅταν μεγαλώσω θέλω νά γίνῳ Βασιληάς καί νά λευτερώσω τήν Ἑλλάδα»).*

Μακαρίζομε τὸν πατέρα καὶ διδάσκαλο τοῦ Γένους μας, ποὺ σὲ χρόνια δίσεκτα σήκωσε τὸν βαρὺ σταυρὸ τῆς μαρτυρικῆς πορείας, μιᾶς χώρας, ἡ ὁποία στέναζε κάτω ἀπό τό πέλμα τοῦ Τούρκου κατακτητοῦ, τῆς μάνας τῆς μεγαλόψυχης στὸν πόνο καὶ στὸ δάκρυ, τῆς Ἑλλάδος δηλαδή καὶ κράτησε στοὺς ὤμους του, τῆς Ρωμηοσύνης τοὺς καημοὺς καὶ τούς ἀλαλήτους στεναγμούς.

Ὑποκλινόμεθα, ἐνώπιον τῆς λάρνακος τοῦ γιγαντόψυχου Πατριάρχη, ὁ ὁποῖος ὅταν τοῦ προσφέρθηκε ἡ δυνατότητα καὶ ἡ εὐκαιρία νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ νὰ σώσῃ τὸ κεφάλι του, ἀρνήθηκε.

Ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος, ὁ ἐξ Οἰκονόμων στόν ἐπιτάφιο λόγο του στόν Πατριάρχη Γρηγόριο τόν Ε’ ἀναφέρει, ὅτι ἀνήμερα τῶν Βαΐων, φίλοι του τόν παρακαλοῦσαν, ὡς καί πρέσβεις ξένων χωρῶν νά φύγῃ γιά νά σωθῇ. Ὁ Πατριάρχης, κατά τόν, ὡς εἴρηται ρήτορα, ἀπαντᾶ ὡς ἐξῆς:

«Μή με παρακινεῖτε εἰς φυγήν. Ἡ ὥρα τῆς φυγῆς μου θά ἦταν ἀρχή σφαγῆς, ὥρα σπαθιοῦ εἰς τήν Κωνσταντινούπολιν καί τήν ἄλλην χριστιανοσύνην. Εὐμορφο πράγμα θέλετε νά κάμω, μεταμορφωμένος μέ καμμιά προβιά εἰς τήν πλάτην, νά φεύγω εἰς τά καράβια, καί ἠσφαλισμένος εἰς πρεσβείαν φιλικήν νά ἀκούω εἰς τούς δρόμους τά ὀρφανά τοῦ Ἔθνους μου νά σπαράττουν εἰς τά χέρια τοῦ δημίου. Εἶμαι Πατριάρχης, διά νά σώσω τόν Λαόν μου, ὄχι νά τόν ρίψω εἰς τά μαχαίρια τῆς γενιτσαριᾶς. Ὁ θάνατός μου ἴσως χρησιμεύση περισσότερον παρ’ ὅ,τι ἠδυνάμην ποτέ νά φαντασθῶ πώς θά ὠφελήση ἡ ζωή μου. Οἱ ξένοι βασιλεῖς θά ταραχθοῦν εἰς τήν ἀδικία τοῦ θανάτου μου, δέν θά ἰδοῦν ἴσως μέ ἀδιαφορίαν ὑβριζομένη τήν πίστιν τους εἰς τό πρόσωπόν μου καί ὅπου εἶναι ἄνδρες ἀρμάτων Ἕλληνες θά πολεμήσουν...»

Κατασπαζόμεθα τὰ Λείψανα τοῦ δοξασμένου ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τιμημένου ἀπό τοὺς Ἀγγέλους Πρωθιεράρχου, ποὺ φυλακίστηκε καὶ κακοποιήθηκε βάναυσα, ποὺ κρεμάστηκε ὡς ἐθελόθυτος ἀμνὸς γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τοὺς ἀπίστους ἀγαρηνοὺς στὴν κεντρικὴ πύλη τῶν Πατριαρχείων, ἀνήμερα τὸ Πάσχα στίς 10 Ἀπριλίου 1821 καὶ ἡ ὁποία πύλη, παραμένει κλειστὴ μέχρι καὶ σήμερα.

Ραίνομε μὲ δάκρυα τό ἅγιο Λείψανό του, ποὺ σύρθηκε στοὺς δρόμους τῆς σκλάβας Πόλης, ἀπὸ τοὺς ἀπίστους Ἑβραίους καὶ πετάχτηκε στὸ Βόσπορο, μὲ δεμένη βαρειὰ πέτρα στὸ λαιμὸ γιὰ νὰ ἐξαφανιστῇ στὸ μαῦρο τῆς θάλασσας βυθό. (Ἀλλ’ ὅμως ἄλλες ἦτο οἱ βουλές τοῦ Κυρίου…)

Προσφέρομε ἄνθη εὐώδη, ἀπὸ τὴν ἐλεύθερη Ἑλληνικὴ γῆ, ποτισμένα μὲ τὸ δικό του αἷμα, στὸ ἁγιασμένο σκήνωμά του, ποὺ ὁ Θεὸς οἰκονόμησε νὰ βγῇ στὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης καὶ νὰ μεταφερθῇ σὲ χώρα Ὀρθόδοξη, στή Ρωσία, γιὰ νὰ

ταφῇ μὲ βασιλικὲς τιμές, στήν πόλη τῆς Ὀδησσοῦ, ὅπως ἄξιζε στὸν πνευματικὸ ἡγέτη τῆς Πανορθοδοξίας.

Ὕμνους ὑφαίνομε στὸν ἔνδοξο μαρτυρικὸ οἰακοστρόφο, τοῦ ὁποίου ὁ ἀνδριάντας, πού ἔστησαν οἱ Πανέλληνες μπροστὰ στὸ Πανεπιστήμιο τῶν Ἀθηνῶν, στέκεται ἀδιάψευστος μάρτυρας τῆς θυσίας του, ἀλλὰ καὶ τῆς τιμῆς τοῦ Ἔθνους στὸ ἅγιο, στὸ πάνσεπτο, στὸ ἔνδοξο καὶ λαμπροφεγγές πρόσωπό του.

Σήμερα, κατὰ χρέος πράττοντες, οἱ ἀπόγονοι τῶν Δημητσανιτῶν καὶ τῶν Γορτυνίων, οἱ ἐν τῇ πόλει τοῦ Πρωτοκλήτου παροικοῦντες, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἐπίσκοπο τῆς μαρτυρικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Πατρῶν, τιμοῦν τὸν δικό τους Πατριάρχη, τὸ κλέος καὶ σέμνωμα τῆς Δημητσάνης καὶ τῆς Ἀρκαδίας, τῆς Ἑλλάδος ἁπάσης καὶ τῆς ὑπ’ οὐρανὸν Ὀρθοδοξίας καὶ λαμπράν ἄγουν ἑορτὴν καὶ δοξολογίαν ἀναπέμπουν πρὸς τὸν πανοικτίρμονα Θεόν, διότι τοιαύτης τιμῆς καὶ χάριτος ἠξίωσε τὸν ἔνδοξον τῆς γῆς των βλαστόν, τὸν ἀοίδιμον καὶ τρισμακάριον, τὸν κλεινὸν Γρηγόριον. Ἀπό καρδίας τούς συγχαίρομε καί τούς ἐπαινοῦμε.

Νοερῶς διερχόμεθα τὰ κατὰ τὸν βίον καὶ τὰς βασάνους, τὰ κατὰ τοὺς πόνους καὶ τὰς ὀδύνας καί τά δεσμά καί τάς θλίψεις, τὰ κατὰ τὰς ὁλονυκτίους δεήσεις καὶ τὰς ἐξορίας, τὰ κατὰ τὴν ἀγχόνη καὶ τὴν ἔνδοξον ταφὴν καὶ μὲ τοὺς τῆς διανοίας ὀφθαλμοὺς ὁρῶμεν τὴν λαμπροτάτην παράταξιν κατὰ τὸ ἔτος 1871, ἡ ὁποία ὑποδέχεται τὸ ἅγιον τοῦ Πατριάρχου Λείψανον στὸν Πειραιᾶ καὶ στὴν Ἀθήνα, ὅπου σύσσωμος ὁ Λαὸς γονυκλινής καί ἐνδακρυς, εὐγνωμονεῖ τὸν μαρτυρικὸ Πατριάρχη τοῦ Γένους.

Ἰδού ὁ ἐκ τῆς περιωνύμου πόλεως τῶν Πατρῶν ἑλκων τήν καταγωγήν, Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεόφιλος ὁ Βλαχοπαπαδόπουλος, ὁ ποτέ Διάκονος τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, ἐνδεδυμένος ἅπασαν τήν ἀρχιερατικήν στολή ὑποδέχεται τόν ἥρωα καί μάρτυρα Ἱεράρχη καί ἐνδακρυς τόν χαιρετίζει, λέγοντας μεταξύ τῶν ἄλλων: *«Ἐπάνω εἰς ἐκεῖνον τόν λόφον τῶν ἱστορικῶν Καλαβρύτων τῆς περιφανοῦς Ἀχαΐας, ἐπάνω ἐκεῖ εἰς τόν ἱερόν ἐκεῖνον λόφον, ὅπου ἵσταται ἡ ἁγία Μονή τῆς Λαύρας, ἐκεῖ ἐπάνω, θειότατε ἱερομάρτυς, πατριάρχα Γρηγόριε, ὁ ἀείμνηστος Παλαιῶν Πατρῶν Μητροπολίτης, ὁ συμπολίτης σου, ὁ ποτέ ἱεροδιάκονός σου καί κατόπιν συνάδελφος καί συλλειτουργός σου, πρῶτος ἀνταπεκρίθη εἰς τά εὐγενῆ καί γεναῖα αἰσθήματά Σου.*

Ἐκεῖ, ἐν τῇ ἁγίᾳ ἐκείνῃ Μονῇ, κατασκευάσας ἐθνικήν σημαίαν ἀπό τό ράσσον του καί τήν φουστανέλλαν τοῦ Ζαΐμη, ἐχάραξεν ἐπ’ αὐτῆς τόν ἅγιον καί Ζωοποιόν Σταυρόν, καί κρατῶν μέ τήν ἀριστεράν χεῖρα του τά πρακτικά τῆς πρό μικροῦ συγκροτηθείσης μυστικῆς ἐν Αἰγίῳ συνελεύσεως, καί μέ τήν δεξιάν τήν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ, ἀναγεγραμμένον ἔχουσαν τό σύνθημα, «Ἑλλάς ἀνάστηθι, ἀνεξαρτησίαν ἀθάνατον ὀμνύομεν ἐπί τό ὀνόματί Σου», ὡς ἀπό πυρσοῦ

οὐρανοκρύφου, μετά τῶν σύν αὐτῷ περιβλέπτων Ἀχαιῶν καί Ἀρκάδων, κατηλέκρισεν ἅπασαν τήν ἑλληνικήν φυλήν διά τοῦ θείου κηρύγματός του, «Δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τῆς λαμπάδος τῆς ὑπέρ πίστεως καί πατρίδος ἀναφθείσης, καί ἀναγγείλατε πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, ὅτι ἡ φωνή μου εἶναι φωνή αὐτοῦ τοῦ κυρίου Παντοκράτορος».

(Ἐπιλέξαμε ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Ἀθηνῶν Θεοφίλου, τὸ τμῆμα αὐτό, διότι ὁ Θεόφιλος ὡς Διάκονος τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, ἐγνώριζε αὐτοπροσώπως τὰ διαδραματισθέντα εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Ἁγίας Λαύρας Καλαβρύτων. Αὐτὸ εἰς ἀπάντησιν πρὸς ὅλους ἐκείνους, τοὺς ἀμετανοήτους, οἱ ὁποῖοι ἐπιμένουν νὰ ἀρνοῦνται τὰ λαβόντα χώρα στὸν ἱστορικὸ χῶρο τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς Λαύρας τῶν Καλαβρύτων κατά τόν Μάρτιον του 1821).

Ἐνῶ ὁ λόγος τοῦ Ἀρχιμανδρίτου καί Πανεπιστημιακοῦ Καθηγητοῦ, Νικηφόρου Καλογερᾶ, τοῦ μετέπειτα Ἀρχιερέως τῶν Πατρῶν, (τυχαῖον ἆραγε;) συγκλονιστικός ἀκούεται, στὶς 26 Ἀπριλίου 1871 ὥρα 11:30 τὸ πρωὶ, ἐνώπιον τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ Ἐθνοϊερομάρτυρος Πατριάρχου, ὅταν ἐψάλη δοξολογία στον Μητροπολιτικό Ναό Ἀθηνῶν.

Ἔλεγε μεταξὺ τῶν ἄλλων ὁ Νικηφόρος:

«... ὑποδεχόμεθα ἤδη τὸν ἱερώτατον τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ τὸν πρῶτον καὶ προσφιλέστατον τῶν μαρτύρων, τὸν τότε ἀρχηγὸν τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, τὸν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην Γρηγόριον. Ὡς εὖ παρέστης ἡμῖν, Παναγιώτατε Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα. Ἔχομεν ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν τὸν Πατριάρχην, φέροντα ὡς παράσημον λαμπρὸν τὸν ἀμαράντινον τοῦ μαρτυρίου στέφανον, ὅν ποικιλανθῶς πλέξασα καὶ ρεῖθρα ἐκβαλοῦσα δακρύων χερσὶν ἁγνοτάτοις ἐπέθηκεν ἐπὶ τῆς σεβασμίας αὐτοῦ κεφαλῆς ἡ πότνια καὶ τλήμων Ἑλλὰς, ὡς ἀνεξίτηλον σημεῖον εὐγνωμοσύνης...

.....Ὡς ἀνέμου βιαία πνοὴ διεδόθη ὁ θάνατος τοῦ Πατριάρχου ἀπὸ περάτων εἰς πέρατα..., ἀστραπηδὸν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ φόνος τοῦ Πατριάρχου ἐφημίσθη ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς σιδηροφορούσης Ἑλλάδος καὶ κοπετὸν καὶ ὀδύνην ἐξήγειρε... Καὶ δύναταί τις εἰπεῖν, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Πατριάρχου ὑπῆρξε τῆς Ἑλλάδος ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ καταστροφὴ τῆς τυραννίας, ἡ τοῦ διεσπαρμένου Ἑλληνικοῦ Ἔθνους συναρμογὴ καὶ συνένωσις. Διά τοῦ αἵματος λοιπὸν αὐτοῦ ὁ μὲν Ἀγὼν καθαγιασθείς καὶ χαρακτῆρα ἱερὸν καὶ ἅγιον λαβών παρεσκεύασε τὴν νίκην κατὰ τοῦ τυράννου, ἡμεῖς δὲ σήμερον ζῶμεν ὡς ἐλεύθεροι καὶ τὸν φαεινότατον ἥλιον βλέπομεν μετ' εὐγνωμοσύνης πολλῆς..»

Ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς παριστάμεθα ἕνα ἔτος ἀργότερα, τὸ 1872 δηλαδή, στὰ

προπύλαια τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὅπου ὁ ποιητὴς Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, γίνεται τὸ στόμα ἑνὸς ὁλόκληρου Λαοῦ καὶ ἐκφράζοντας τὴν ψυχὴ αὐτοῦ τοῦ Λαοῦ, ἀπευθύνει στίχους ποιητικοὺς μὲ συγκλονιστικὰ μηνύματα στὸν Πατριάρχη:

Πῶς μᾶς θωρεῖς ἀκίνητος;. Ποῦ τρέχει ὁ λογισμός σου,

τὰ φτερωτά σου τὰ ὄνειρα;… Γιατί στὸ μέτωπό σου

Νὰ μῆ φυτρώνουν, γέροντα, τόσαις χρυσαῖς ἀχτίδαις

Ὅσες μᾶς δίδ’ ἡ ὄψη σου παρηγοριαῖς κ’ ἐλπίδαις;…

Τώρα σὲ βλέπει γίγαντα, πατέρα ἡ θάλασσά σου.

Τὸ λειψανό σου τὸ φτωχὸ τὸ ποδοπατημένο,

Τ’ ἀνάστησε ἡ ἀγάπη μας καὶ δὲς μαρμαρωμένο.

Θὰ στέκη ὁλόρθο, ἀκλόνητο καὶ αἰώνια θὲ νὰ ζήση,

Νὰ’ ναι φοβέρα ἀδιάκοπη, σ’ ἀνατολὴ καὶ δύση.

Τὸ καταπληκτικό αὐτὸ καὶ ἀνεπανάληπτο ποίημα, τὸ γιομάτο οἶστρο πατριωτικό, εἶναι λιβάνι εὐωδιαστό καί εὐγνωμοσύνης ξεχείλισμα πρὸς τὸν ἡρωϊκὸ Πατριάρχη. Οἱ στίχοι αὐτοὶ ποὺ θίγουν τίς πλέον εὐαίσθητες χορδὲς τῆς καρδιᾶς μας, ἀποτελοῦν ἔλεγχο γιά τοὺς σημερινοὺς ἀμφισβητίες τῶν ἡρωϊκῶν ἀγώνων καὶ τῆς θυσίας τοῦ μεγάλου Πατριάρχου.

Στὸ ἴδιο ποίημα παρουσιάζεται ἡ ὀργὴ τοῦ Γένους γιὰ τὸν ἀπαγχονισμὸ τοῦ πνευματικοῦ του Ἠγέτου, ποὺ μέσα ἀπὸ μιά ἔκφραση βαθειᾶς ὀδύνης, ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, καλεῖ σὲ σκληρὸ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐλευθερία στὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρχη.

Καὶ μὲ φωνὴ ποὺ ξέσχιζε σκληρὰ τὰ σωθικά του,

ἐφώναξε καὶ μούγκριζε. Χτυπᾶτε πολεμάρχοι,

μὴ λησμονεῖτε τὸ σχοινὶ παιδιὰ τοῦ Πατριάρχη.

Πρὸς ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι κατὰ καιροὺς ὑψώνουν θρασυτάτην τὴν κεφαλήν, σπιλώνοντας πρόσωπα καὶ ἀγῶνες ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος καί οἱ ὁποῖοι ἀσεβοῦν στὰ ἱερὰ κόκκαλα τῶν ἡρώων καὶ τῶν μαρτύρων μας, καί ἀμφισβητοῦν τήν προσφορρά καί τήν θυσία τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ε’ προβάλλομε, ἔτι πλέον, τούς ἀπὸ ψυχῆς στίχους, τοῦ ἐθνικοῦ μας ποιητοῦ, Διονυσίου Σολωμοῦ.

«Ὅλοι κλαῦστε. Ἀποθαμένος

ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησιᾶς

κλαῦστε, κλαῦστε κρεμασμένος

ὡσὰν νάτανε φονιάς.

Ἔχει ὁλάνοικτο τὸ στόμα

π’ ὧρες πρῶτα εἶχε γευθεῖ

τ’ Ἅγιον Αἷμα, τ’ Ἅγιον Σῶμα

λὲς πὼς θὲ νὰ ξαναβγῇ.

Ἡ κατάρα ποὺ εἶχε ἀφήσει

λίγο πρὶν νὰ ἀδικηθῇ

εἰς ὁποῖον δὲν πολεμήσει

καὶ ἡμπορεῖ νὰ πολεμῇ».

Ἀδελφοί μου, κάποτε τὶς αἴθουσες τῶν Σχολείων μας, κοσμοῦσαν οἱ ἡρωϊκὲς μορφὲς τῶν μαρτύρων Πατριαρχῶν καὶ ἡρώων ὑπέρ τῆς Πίστεως καί τῆς Ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος.

Κάποτε ὅλα τὰ Ἑλληνόπουλα ἐγνώριζαν ποιὸς ἦταν ὁ Γρηγόριος ὁ Ε’, ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς καὶ τόσοι ἄλλοι.

Κάποτε οἱ γονεῖς καὶ οἱ δάσκαλοι ἐπιαναν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὰ ὁδηγοῦσαν στὶς λάρνακες τῶν Ἐθνομαρτύρων, τῶν ἱερῶν καὶ ἁγίων Σφαγίων τῆς ἀμωμήτου πίστεώς μας καὶ τῆς Ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος μας. Τὰ ὁδηγοῦσαν στοὺς Ἀνδριάντες, τοὺς διάβαζαν καὶ τοὺς ἐξηγοῦσαν τὰ ἐπιγράμματα.

Κάποτε οἱ μαθηταί ἔμπαιναν στόν Μητροπολιτικό Ναό Ἀθηνῶν καὶ προσκυνοῦσαν τὴν λάρνακα ποὺ φυλάσσει τὰ πανσεβάσμια Λείψανα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ε’

καὶ ἐπεσκέπτοντο προσκυνηματικῶς τὴν ἁγία Λαύρα, τὸν τόπο καί τό λίκνο τῆς ἐλευθερίας καὶ ἔβλεπαν τὸ τρυπημένο ἀπὸ τὸ τουρκικὸ βόλι Λάβαρο, ἀλλὰ καὶ τὰ ἅμφια ποὺ φοροῦσε ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς, ὅταν τὸ ὕψωσε φωνάζοντας:, Ἐλευθερία ἢ Θάνατος.

Τώρα, λοιπόν, ποὺ ἐφθάσαμε στὸ ἔσχατο σημεῖο τῆς καθόδου μας, τώρα ποὺ ἡ χώρα μας, ὁ τόπος μας εὑρίσκεται σὲ «κῶμα», ἐὰν θέλωμε τούτη τὴν ἔσχατη ὥρα, νὰ σώσωμε ὅ,τι ἀπέμεινε ὅρθιο ἀπὸ τὸν χρόνο καὶ τὴν λήθη καὶ τὴν ἀγνώμονα συμπεριφορὰ καὶ τὴν ἄρνηση, ἂς ἑνώσωμε τὶς δυνάμεις μας, ὅσοι ἀπομείναμε λάτρεις αὐτοῦ τοῦ αἱματοβαμμένου τόπου καὶ ἂς ἀγωνιστοῦμε προκειμένου νὰ κρατήσωμε τὴν λαμπάδα ἄσβεστη, νὰ φυλάξωμε τὸν τόπο, ὅπως λένε οἱ μοναχοὶ στὸ Ἅγιον Ὄρος, ὥστε αὐτὴ ἡ Πατρίδα καὶ τὰ παιδιὰ της, νὰ ἔχουν συνέχεια, ἐπάξια τῆς λαμπρᾶς ἱστορίας καὶ τῆς μαρτυρικῆς πορείας τοῦ Γένους μας.

Τὸ χρωστᾶμε στὸν Ἐθνοϊερομάρτυρα Γρηγόριο τὸν Ε’.

Τὸ χρωτᾶμε στοὺς ἁγίους καὶ μάρτυρες προγόνους μας.

Τὸ χρωστᾶμε σὲ ἐμᾶς τοὺς ἴδιους.

Τὸ χρωστᾶμε στὰ παιδιά μας.

Εἰ δ’ ἄλλως, θὰ παραδοθοῦμε στὴν κρίση τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ ἀπολαύσωμε τῆς δικαίας τιμωρίας, ἀλλὰ καὶ στὴν ἀναπόφευκτη δίκη τῶν παιδιῶν μας προκειμένου νά πληρωθοῦμε μέ τήν ἀποστροφή τους γιὰ τὰ συντρίμια ποὺ θὰ τοὺς παραδώσωμε.

Συνετή καί φρονηματιστική ἡ κατάληξις τοῦ λόγου τοῦ, τότε, Ἀρχιμανδρίτου καί Πανεπιστημιακοῦ Καθηγητοῦ Νικηφόρου Καλογερᾶ, μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν, πρός τόν Πατριάρχη Γρηγόριο τόν Ε’:

«…Μένε πρός καιρόν παρ’ ἡμῖν καί νουθέτει ἡμᾶς καί παρηγόρει ἐν ταῖς θλίψεσι καί παραμυθοῦ ἐν ταῖς περιστάσεσιν, ἀλλά καί ἐπιτίμα καί ἔλεγχε ἡμᾶς πταίοντας διά τῆς μυριοφθόγγου Πατριαρχικῆς σου φωνῆς, ἥτις ἐξέρχεται διαπρύσιος ἐκ τῆς σιγώσης ταύτης λάρνακος τῶν σεπτῶν σου λειψάνων…Ὑπομίμνησκε Παναγιώτατε Πατριάρχα, και εἰς ἰδιώτας καί ἀρχοντας καί πλουσίους καί πένητας καί ἀμαθεῖς καί σοφούς καί μικρούς καί μεγάλους τάς συμφοράς τάς πολλάς καί δεινάς, τούς παντοίους κινδύνους, τά ἀπερίγραπτα μαρτύρια καί τους φονικωτάτους θανάτους, εἰς οὓς ὑπέκυψεν ἡ καθόλου Πατρίς, ὅπως καταστήσῃ αὐτόνομον καί ἐλευθέραν τήν σμικράν ταύτην τῆς Ἑλλάδος γωνίαν καί δεικνύων αὐτοῖς ἐκ τῆς στήλης, ἐφ’ ἧς, μετ’ ὀλίγον ὁ ἀνδριάς σου τεθήσεται, τάς πυρποληθείσας πόλεις, τάς ἐρημωθείσας χώρας, τούς βεβηλωθέντας Ναούς καί τόν στενάζοντα ἔτι ὑπό τόν σιδηροῦν ζυγόν χριστιανικόν λαόν παρότρυνον εἰς τήν ἀρετήν καί τήν εὐσέβειαν…»

Ἀλλ’ ἀδελφοί, ἡ ἐλπὶς οὐκ ἐξέλιπε.

Αὐτός ὁ ἑορτασμός ἂς εἶναι, αὐτή κυρίως τήν χρονιά, ἕνας πανελλήνιος ξεσηκωμός, γιὰ τὴ δικαίωση Ἡρώων καὶ Μαρτύρων, γιὰ τὴ γῆ ποὺ ἐγκαταλείψαμε, γιὰ τὰ σπίτια μας ποὺ κλείσανε, γιὰ τὴν ἱστορία μας ποὺ παραχαράξαμε, γιὰ τὰ αἵματα ποὺ καταπατήθηκαν, γιὰ τὰ μνημεῖα καί τά μνήματα ποὺ δὲν σεβαστήκαμε, γιὰ τὴν λευτεριὰ ποὺ δὲν ἀξιοποιήσαμε, γιὰ τὴν παιδεία ποὺ τυφλώσαμε, γιὰ τὴν πατρίδα ποὺ τὴν πονέσαμε. Αὐτὸς ὁ ξεσηκωμὸς ὡς μιά εἰρηνικὴ, πλὴν ὅμως δυναμικὴ καὶ σωτήρια δύναμη, θὰ ἔλθῃ νὰ ξεπλύνῃ τὴν ντροπὴ τόσων γενεῶν, ποὺ σὰν ἀπαίσια σκουριὰ ἐπικάθησε στὶς ψυχές μας.

Ἔχουν περάσει 200 χρόνια ἀπό τήν ἡμέρα πού κρεμάστηκε στήν κεντρική πύλη τῶν Πατριαρχείων, ὁ ἀοίδιμος καί τρισμακάριος, ὁ ἅγιος καί μέγας Ἐθνοϊερομάρτυς Γρηγόριος ὁ Ε’.

Ἀλλάζοντας τόν ἀριθμό τῶν ἐτῶν, ἀπό τό ποίημα τοῦ Ἀριστοτέλη Βαλαωρίτη καί προσαρμόζοντάς το στήν ἐπέτειο τῶν 200 ἐτῶν ἀπό τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καί τῆς ὑπέρ πίστεως καί πατρίδος θυσίας τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ε’, ἐπαναλάμβάνομε ἐν συνοχῇ καρδίας καί ἐν συνειδήσει εὐθύνης.

«Διακόσια χρόνια πέρασαν σάν νἆτε μιά μέρα!

Γιά σᾶς πού εἶστε ἀθάνατοι φεύγουν γλυκειαῖς πατέρα

Πετοῦν οἱ ὧρες ἀμέτρητες, στοῦ τάφου τό λιμάνι.

Γιά μᾶς... καί μόνη μιά στιγμή ἀρκεῖ νά μᾶς μαράνῃ...

Διακόσια χρόνια πέρασαν κί ἀκόμη ἡ ἀνατριχίλα

βαθειά μας βόσκει τήν καρδιά... Μέ τά χλωρά τά φύλλα

ἀνθοβολεῖ κι ὁ τάφος σου καί στό μνημόσυνό σου,

ὑψώνεται στόν οὐρανό τό νεκρολίβανό σου

μέ τῶν ἀνθῶν τή μυρωδιά καί μέ τό καρδιοχτύπι

τοῦ κόσμου πού ζωντάνεψες...Γέροντα τί σοῦ λείπει;

Πῶς μᾶς θωρεῖς ἀκίνητος, πού τρέχει ὁ λογισμός σου,

ποιός εἶναι ὁ πόθος σου ὁ κρυφός καί ποιό τό μυστικό σου...;

Χτυπᾶτε πολεμάρχοι.

Ο ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΣ
ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο Ε΄
1745 - 1821

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΕΛΛΑΔΟΣ